De Herauf

voor de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Dit blad wordt geregeld des *Vrijdags* aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseeren aan de **REDACTIE**. Abonnementen en Advertentiën aan de **ADMINISTRATIE. Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.**
Insendingen, die later dan *Donderdag* 's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 27 Augustus 1916. N°. 2014.

Abonnementsprijs: *franco* aan huis, per drie maanden *f* 1.20, voor België per jaar *f* 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar *f* 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers *f* —.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureel te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz.
Advertentiën: van 1 tot 6 regels *f* 1.20, voor elken regel meer *f* —.20. Aanvragen en vermelding van liefdegaven *f* —.12 per regel.

„Een moeder in Israel".

De dorpen hielden op in Israel, zij hielden op, totdat ik, Deborah, opstond, dat ik opstond, eene moeder in Israel.
Richteren 5 : 7.

Hooger dan Deborah staat geen vrouw in de historie aangeschreven, want zij is 't, die, met Barak, haar volk van den ondergang heeft gered; maar hoe hoog Deborah ook stond, ze bleef *vrouw*, en daarom werd 't haar eerenaam, nu reeds meer dan dertig eeuwen, dat zij een »*moeder*« was in Israël.

Wel klinkt er in haar triomflied een machtige toorn tegen Sisera, en tegen de lauwen en laffen in Aser en Zebulon, maar vraag 't uzelf af, zou een vrouw den moedernaam verdienen, zoo ze in de ure van doodelijk gevaar niet als een heldin voor haar kinderen opstoof, of ook een eigen kind, dat in de ure des gevaars laf weg liep, niet bij den arm greep en dwong mee te strijden voor der broederen en der zusteren behoud?

Toch heeft Deborah zelf niet meegestreden. De veldheer, die den slag sloeg, bleef Barak, en niet Deborah maar Hebers vrouw, de zoo weinig aantrekkelijke Jaël, benam Siserea in haar tente het leven.

De reddende invloed die van Deborah uitging, was de machtige inwerking van een hoogere bezieling. Deborah wist een vonk van geestdrift onder haar volk te doen opgloren. Toen het manlijke publiek in Israël, in stuitende ontrouw, zich zelf en zijn God vergat, had 't God belieft een vrouw tot profetesse te verkiezen, en was Deborah als richteresse onder het volk opgetreden.

De roep ging uit van haar wijsheid en haar inzicht. Wie beklemd van hart was, toog tot haar uit, om raad en hulp te vragen. Zoo werd haar naam groot in Israël, en groot 't vertrouwen dat al 't volk in haar stelde. Men hechtte aan haar woord. Men leefde op als ze sprak. In bangen nood toog een ieder naar Deborah uit, om uitkomst te zoeken. Zoo ging er al meer van Deborah's woord een betooverende werking uit. Zelfs de man van 't zwaard als Barak klampte zich aan haar vast. En zoo kwam 't er als van zelf toe, dat er geen actie voor 't landsbehoud van Israel uit kon gaan, of 't moest Deborah zijn, die 't reddende woord sprak.

En bij dit alles nu bleef Deborah zoo in den echten zin *vrouw*, dat 't volk er lust in had, haar niet als Zieneresse of als Profetesse, maar steeds als „*Moeder*" in Israël te eeren.

Op kleinere schaal is het geslacht van de Deborah's er altijd geweest, en 't zal wel nimmer uitsterven, maar de schaduw die meest op vrouwen valt, die een publieke levenstaak te vervullen hebben, is vaak dat ze iets van het vrouwelijke glippen laten, en tot op zekere hoogte althans *den man* pogen na te doen.

Ook thans ziet men dit weer.

Deborah was gehuwd, maar thans vooral is het bij deze op den voorgrond tredende vrouwen meestal verre van huwelijk gebleven. Ze schieten eenigszins te kort in het zachtlieve van de vrouwelijke aantrekkelijkheid. En eenmaal den weg opgeraakt, om wat dusver des mans was, voor de vrouw op te eischen, verhardt er iets in haar natuur, verstijft er iets in haar van het teeder vrouwelijke, en lacht haar 't ideaal toe, niet om onder de vrouwen de rijkst en rijpst *vrouwelijke* te zijn, maar in allerlei uitwendigs zelfs den man te beschamen.

Dit gaat zoo bij tijden op en neder.

Treedt in harden nood de man cordaat, kloek en in zijn heldennatuur op, dan blijft de vrouw veelal echt vrouwelijk, en bloeit in haar het teedere, het zachte en lieve. Zinkt daarentegen de man in, verwijft en verweekelijkt hij zich, dan gaat de vrouw de mannelijke glorie zoeken, en men krijgt naast den »man-vrouw" de stoere natuur van den »vrouw-man."

De vrouw die den man wil vervangen, draagt een vervalscht-manlijk beeld ten toon; iets waardoor de flinkheid van den man schade lijdt, en het vrouwlijk-teedere en aantrekkelijke stroef wordt en stram.

't Heerlijkste is 't, als de man ten deze een echte man blijft, en naast hem de echte vrouw in haar teederheid u blijft boeien.

Man en vrouw heeft God ze geschapen, en alleen zoo 't verschil tusschen beiden in beider eigen natuur blijft wisselen, is 't een heerlijke wedstrijd, wie meer, de man als man of de vrouw als vrouw, boeit.

Naast Deborah is het optreden van Barak zoo opmerkelijk.

Deborah zelve nam niet het commando over de troepen over. Zij bepaalde er zich toe, om de geestdrift in de strijders te ontvonken. De veldheerskunst moest niet zij, maar Barak in toepassing brengen.

Van vrouwelijke bemoeizucht is geen sprake bij Deborah. Ze zet Barak niet op zij. Ze geeft Barak geen order. Ze zet zich niet in den krijgsraad neder. Aan den man laat ze wat des mans is. En zelve bepaalt ze er zich toe, om als vrouw te bezielen, te verwarmen, te doen opvlammen. Barak is de generaal, die 't zwaard trekt, en Deborah blijft de *moeder* in Israël.

Ook wacht ze er zich wel voor, om als vrouw der mannen moed en mannen dapperheid te verzwakken. Als 't om leven of dood gaat, baat geen gemoedelijk geteem, en vandaar de kletterende toon in haar zegezang.

Maar onder dit alles blijft ze bij haar roeping als vrouw; en de werking van de vrouw gaat *uit* 't gemoed *op 't gemoed*. Bedelen om stemrecht, zich mee bemoeien met den hoogeren bouw van Staat- en Volkerengeheel, 't is haar erf, 't is haar terrein niet. Zoo min als de man voegt bij de wieg, zoo min voegt de vrouw bij 't geschut of in 's lands raadzaal. Beide ontvingen elk een eigen natuur, met eigen gaven en talenten, en dan alleen komen beide tot glorie, en zal beider saamwerking al 't volk zegenen, indien ze beiden voortspinnen een legelijk aan zijn eigen levensdraad.

Wil dit nu zeggen, dat derhalve de vrouw de zaak van land en volk aan den man alleen over moet laten?

Maar dit zou immers vlak tegen Deborah ingaan.

Wat land en volk zelfs vóór alle dingen noodig blijft hebben, is de poezie van een hoogere bezieling, en die kan nooit van Barak, die kan nooit anders dan van Deborah uitgaan.

Ook onze vrouwen, ze moeten weer *moeders* worden in Israël.

Dr. A. K.

Voor Kootwijks scholen.

In hartelijken dank ontvangen van A. G. de W. te Enschede *f* 5.
Ds. J. H. HOUTZAGERS, *Voorzitter.*

Uit de Pers.

Over de veelbesproken en nu in beginsel aangenomen modus-vivendi, schrijft de *Amsterdamsche Kerkbode* als volgt:

Over den *modus vivendi* voorgesteld aan de Synode van het Hervormde kerkgenootschap raakt men natuurlijk nog niet uitgepraat.

Al meer blijkt, dat eigenlijk, buiten de kringen der modernen en wellicht ook de meest geavanceerde ethischen, zoo wat niemand er vrede mee heeft.

Verwonderen kan dat niet.

Buiten die kringen heeft men dan toch nog immer aan het woord kerk de gestachte van eenen kring, die uitgaat van een eenigszins overeenstemmend geestelijk beginsel.

Met die grondgedachte nu wordt, terwijl het woord kerk aangehouden wordt, in het wezen der zaak volkomen gebroken.

Eene administratieve machinerie wordt het en meer niet.

Nu zeggen wij niet, dat dit kerkgenootschap voor het oogenblik iets anders is.

Het tegendeel ware bezwaarlijk te bewijzen op goede gronden.

Dat is en blijft de aanklacht, welke wij tegen dit genootschap inbrengen.

Feitelijk doet het voorstel tot de modus vivendi niet anders dan den toestand consolideeren, die thans bestaat.

Doch dat is nu omgekeerd ook weer de pretensie, welke in dien kring wordt gekoesterd, dat men op weg is aan dien toestand een einde te maken.

Men wil weer eene kerk oprichten.

Hoe die er uit moet zien, daarover is men het voorloopig nog niet eens.

Daarover wil men liever voorerst ook maar niet spreken, dan alleen in vage en niemendal zeggende termen.

Een volkskerk moet het zijn, maar met orthodoxe allures; een ding, waarvoor nog niemand op eenigszins bevattelijke wijze een schema heeft kunnen ontwerpen.

Maar hoe dat ook wezen moge, feit is dat men met den *modus vivendi* geenen vrede heeft en men van het voorstel heeft gezegd, dat het niet is een voorstel tot samenleving, maar een tot onthalving van het Hervormde Genootschap.

Het kon wel zoo zijn; en verklaarbaar is zeer zeker van die zijde de kracht, waarmede men er tegen te velde trekt.

Er zal dan ook wel niets van komen.

Het eenige resultaat, dat er mede bereikt is geworden, is, dat alle voorstellen tot reorganisatie, waarmede men in eene vroegere periode zoo ijverig in de weer was, in het oud-archief voorloopig zijn opgeborgen.

Daarmede zijn zeer zeker de bedoelingen van sommigen verwerkelijkt, die alles maar naar de toekomst willen verschuiven en maar immer heil verwachten van protesteeren en nog eens protesteeren, en niet schijnen te zien, dat de toestand, in stede van vooruit te gaan eigenlijk meer en meer bederft.

Wellicht een verklaarbaar oordeel over gebrek aan gehoorzaamheid.

Officieele Berichten.

KAMPEN.

Namens den Kerkeraad der Gereformeerde Kerk alhier, verzoekt ondergeteekende opnieuw vriendelijk, maar toch met eenigen aandrang, aan de respectieve kerkeraden van andere Gereformeerde Kerken, te willen toezien of vertrekkende belijdende leden en doopleden uit hunne Kerken, wel attestaties aanvragen.

Telkens merken we hier, dat dit niet geschiedt. Vooral heeft dit verzuim plaats bij doopleden, die bij het Instructie-Bataillon of den Hoofd-Cursus worden geplaatst.

Wij vertrouwen, dat de broederen aan dit verzoek voor de goede orde zullen willen voldoen.

J. A. G. DE WAAL,
Scriba v.d. Bijzonderen Kerkeraad.

N. B. De verschillende Kerkboden der Ger. Kerken gelieven dit verzoek over te nemen.

De classis Franeker heeft, na praeparatoir examen, met algemeene stemmen toegelaten om te staan naar de Bediening des Woords en der Sacramenten in de Geref. Kerken den heer J. Post, theol. cand. te Sexbierum.

Agenda voor de 27e Centrale Diaconale Conferentie, D. V. te houden te Amsterdam op Woensdag 6 Sept. 1916 in het Gebouw van de Maatschappij voor den Werkenden Stand, Kloveniersburgwal 87/89. Aanvang 's morgens 10 uur.

I. Opening der Vergadering.
II. Lezing der Notulen en Presentie-lijst.
III. Verkiezing van Comité-leden.

Aan de beurt van aftreding zijn de Comiteleden, die gekozen zijn voor de provincien: Friesland, Drente, Gelderland, Noord-Holland en Zeeland. De aftredende broeders Jb. de Graaf en M. Quakkelaar zijn niet in het diakenambt gebleven en derhalve naar de gewoonte onder ons niet herkiesbaar. Het Comité stelt de volgende candidaten: voor Friesland: J. Bijlenga, Leeuwarden, (aftr. lid), A. Wiersma, Sneek, M. Oostwoud, Franeker; voor Drente: A. T. Veeninga, Assen, (aftr. lid), G. F. Hummelen, Assen, J. Thomas Jzn., Hoogeveen; voor Gelderland: P. J. J. Meij, Arnhem, (aftr. lid), A. Bouwmeester, Apeldoorn, G. J. Hubscher, Velp; voor Noord-Holland: M. C. Wijnbeek, Amsterdam, R. van Norren, Hilversum; voor Zeeland: P. H. Wessels, Goes, L. Kloosterman, Heinkenszand.

IV. Rapport der commissie, door het comite benoemd, inzake de deelneming der diaconieen aan den arbeid der armenraden.

V. De roeping der kerk inzake de verzorging van hulpbehoevende ouden van dagen.
Het Comite.
Inleider: Ds. T. Ferwerda van Amsterdam.

VI. Een hulpbehoevende broeder of zuster moet op medisch advies in eene inrichting worden verpleegd. Mag de diaconie de kosten dier verpleging overdragen — ook wanneer zij zelve de middelen daartoe heeft — aan een burgerlijk armbestuur, zonder verzaking van ons beginsel?
Diaconie der Geref. Kerk te Zeist.

VII. Van een huisgezin, dat bijna geheel hulpbehoevend is, behoort de vader met het grootste gedeelte der kinderen tot de Ned. Herv. Kerk, en de moeder met de andere kinderen tot de Geref. Kerk. Hoe moeten onze diakenen naar roeping en plicht, in de gegeven omstandigheden met dit gezin handelen?
Diaconie der Geref. Kerk te Leerdam.

VIII. Welke verplichtingen behoudt eene diaconie ten opzichte van een vertrokken understeunde, die meermalen naar een andere plaats is verhuisd, meermalen onder een andere Diaconie heeft geressorteerd, en thans voor Diaconale rekening in een Stichting ter verzorging is opgenomen?
Diaconie der Geref. Kerk te Haarlemmermeer (Oostzijde).

IX. Eene weduwe, met hare twee jeugdige kinderen bij hare onbemiddelde ouders inwonende, wordt door de diaconie gesteund. Binnenkort vertrekt deze zuster naar een andere gemeente, om daar als dienstbode werkzaam te zijn, terwijl zij haar kinderen onder de hoede en verzorging harer ouders achterlaat. Hoewel wij besloten hebben deze weduwe te blijven helpen, toch zouden wij gaarne het oordeel der vergadering willen vernemen omtrent de vraag: welke diaconie behoort in 't vervolg steun te verleenen, die in de plaats, waar zij haar kinderen heeft achtergelaten, of die ter plaatse, waar zij zich gaat vestigen?
Diaconie der Geref. Kerk te Almelo.

X. Sluiting.

De Redacteuren van het Diaconaal Correspondentieblad, Dr. J. C. de Moor en Mr. R. van Maasz, benevens Prof. Dr. H. Bouwman, hopen in ons midden te zijn en hebben zich weder bereid verklaard de Conferentie als Commissie van advies te dienen.

Elke Diaconie betaalt de reis- en verblijfkosten harer afgevaardigden.

Voor de goede controle worden de Diaconieen beleefd verzocht, het bij deze agenda gevoegde biljet duidelijk in te vullen en door hare afgevaardigden aan den ingang der zaal te doen afgeven. Alleen hospitanten worden vriendelijk uitgenoodigd aan den ingang der zaal de presentielijst te teekenen.

Voor elke Diaconie is tevens één stembiljet bij deze agenda gevoegd. Dit stembiljet kan aan den ingang der zaal in de bus gedaan worden. Elke vertegenwoordigende Diaconie mag slechts één stembiljet inleveren.

Na afloop der conferentie zal om ongeveer half zes een gemeenschappelijke maaltijd gehouden worden. De prijs per persoon bedraagt *f* 1.75. In de pauze zal een gemeenschappelijke koffietafel aangericht worden. De prijs per persoon bedraagt *f* 0.60 Afgevaardigden en hospitanten, die aan den maaltijd en (of) de koffietafel wenschen deel te nemen, worden beleefd en dringend verzocht, hiervan des morgens kennis te geven aan de regelings-commissie, welke commissie voor deze conferentie bestaat uit de broeders: H. Rootlieb, voorzitter, J. F. de Graaff, penningmeester, A. Zeegers Jzn. en M. C. Wijnbeek, secretaris, allen diakenen der Gereformeerde Kerk te Amsterdam.

Het adres van den secretaris der regelingscommissie is tot 31 Aug. a. s. Englaan 3 te Bussum en daarna 45, 1e Helmersstraat te Amsterdam.

Buitenland.

Engeland. Een liberaal prediker beroepen door de City Temple. Een advies over de verhouding van Kerk en Staat. Kindersterfte in Edinburgh.

De leden van de City Temple hebben op een »church-meeting" met algemeene stemmen Dr. Newton, »liberaal" predikant uit Amerika, tot hun herder en leeraar beroepen. Er is beweerd, dat dit beroep uitgelokt is door een perscampagne. Maar dit neemt niet weg, dat het bedroevend is, dat een modern predikant in de voornaamste kerk der Congregationalisten te Londen begeerd wordt. De City Temple is voor de Engelsche Dissenters of Nonconformisten wat de St. Pauls Cathedraal voor de Anglicanen is. Ze is meer dan een lokale kerk. Zij wordt het »klankbord" van de Nonconformisten genoemd. Bijna drie honderd jaar lang is in die kerk en in die daar vóór stond, de rechtzinnige leer verkondigd. Op haar kansel heeft Dr. Parker geprediki. Het optreden van den modernen predikant Campbell was een jammerlijk interludium, maar ten slotte verliet hij de Congregationalistische kerk. Het blijkt echter, dat het zaad, door Campbell uitgestrooid, vruchten gedragen heeft. Anders ware het onmogelijk, dat een gemeentevergadering met algemeene stemmen een »liberaal", hetgeen in Engeland vrijwel hetzelfde is als een Unitarisch predikant, beroept.

Een Engelsch blad zegt, dat het de vraag is, of de City Temple nu een te huis worden zal voor het liberalisme, of dat zij een groot, breed centrum voor het Evangelie blijven zal. In bedoeld blad wordt het vermoeden uitgesproken, dat de personen, die Dr. Newton beriepen, niet de Vrije kerken vertegenwoordigden, maar een kliek vormen, die er op uit was het liberalisme in het centrum van de Nonconformistische wereld op den troon te verheffen. Dit is een doekje voor het bloeden. In de Nonconformistische kerken, niet het minst in de Congregationalistische kerk, is de invloed van het modernisme duidelijk merkbaar.

Door den aartsbisschop van Canterbury werd eene commissie benoemd om te onderzoeken, welke veranderingen wenschelijk zouden zijn in de verhouding van de Kerk tot den Staat, om de geestelijke onafhankelijkheid der kerk tot haar recht te laten komen.

De Anglicaansche kerk is alles behalve onafhankelijk. Zij staat onder den Koning van Engeland en onder het Parlement. Als bijv. een predikant der Staatskerk Roomsche ceremoniën in de kerk invoert, kan hij deswege voor de rechtbank ter verantwoording geroepen worden. Een vijf en twintig jaren geleden werden den romaniseerenden Anglicaanschen predikanten tal van processen aangedaan, waarop steeds veroordeeling volgde. In den tegenwoordigen tijd hoort men daarvan niet meer, denkelijk omdat gebleken is, dat de Ritualistische beweging niet te stuiten is, doordat zij sommige harer voorstanders tot gevangenisstraffen laat veroordeelen.

De door den aartsbisschop benoemde commissie wil echter den band die de Engelsche staatskerk aan den Staat verbindt, niet losgemaakt zien. Zij stelt voor dat een soort van Synode of Opperkerkeraad zal ingesteld worden, bestaande uit predikanten en gemeenteleden, en daarnevens nog een „Privy Council", eene kerkelijke commissie, door middel van welke men wil onderhandelen met kroon en parlement. Die „Privy Council" moet dan beslissen in welke gevallen men de toestemming van het Parlement voor in te voeren veranderingen noodig heeft, of wanneer men alleen de Kroon heeft te raadplegen. Er is niet veel kans op, dat het advies van de commissie gevolgd wordt. Op den duur zal het in Engeland tot losmaking van den band die de Anglicaansche kerk en den staat vereenigt, komen. In Ierland heeft zij reeds plaats gehad, in Wales is zij weldra een voldongen feit, Schotland en Engeland zijn dan aan de beurt.

In een scherp artikel wees dezer dagen Dr. C. W. Saleeby in een Londensch dagblad er op, dat er een scherp contrast bestaat tusschen Parijsche en Edinburghsche toestanden in betrekking tot de zorg voor jeugdige kinderen. Hij betoogt, dat toen in 1871 de Duitschers Parijs belegerden, de kinderbevolking zoo goed als vernietigd werd. Maar in 1914 namen de autoriteiten, door de ervaring geleerd, krachtige maatregelen om het gevaar, dat het leven van jonge kinderen bedreigde, tot een minimum te herleiden. En dit is gelukt. De kindersterfte verminderde op in het oog loopende wijze, en dat, terwijl op een afstand van een vijftig mijlen de oorlog woedde. Vergelijk daarmede, zegt Dr. Saleeby, den toestand gelijk die in Edinburgh is, waar geld in overvloed is en welvaart heerscht. »De kindersterfte in het voorspoedige Schotland was 126 per duizend, een hooger cijfer dan in 1855. Het geboortecijfer in Edinburgh was verreweg het laagst dat in een stad bereikt werd, het was beneden de achttien per duizend. De »babies" werden als gewoonlijk afgemaakt, ja meer dan gewoonlijk, ofschoon het geboortecijfer slechts de helft bereikt van dat voor veertig jaar. En dit, terwijl in het laatste jaar er meer geld dan ooit te voren voor moeders en kinderen in ons land toebedeeld werd«.

Dr. Saleeby schrijft dit bedroevend resultaat toe aan het buitensporig drinken van whisky door vrouwen, sedert de oorlog uitbrak. Er wordt in Engeland door den oorlog veel geld verdiend, en daarvan is het gevolg, dat vele vrouwen meer sterken drank gebruiken dan vroeger. Als al deze dingen niet in een Engelsch Christelijk blad, n.l. *The Christian*, te lezen stonden, wij zouden ze niet gelooven. Hetzelfde blad klaagt er over, dat er algemeen bekende mannen in Engeland gevonden worden, welke hen, die er voor ijveren dat het fabriceeren en verkoopen van sterken drank in Engeland verboden worde, »fanatieken" noemen. Engeland en ook Nederland zou er wel bij varen, indien het voorbeeld van Rusland gevolgd werd.

N.-Amerika. Het besluit der Synode van de Chr. Geref. Kerk omtrent de werklieden-vereenigingen.

Reeds lang wordt er in de Chr. Geref. Kerk een strijd gevoerd over Labour Unions, of werklieden-vereenigingen. Ook in de nieuwe wereld heeft de arbeid zich georganiseerd en werden er overal z.g. neutrale Labour Unions opgericht. De Synode van de Chr. Geref. kerk van 1904 besloot echter als ideaal vast te stellen, dat men Christelijke werklieden-vereenigingen zou stichten. En er werden eenige zwakke Christelijke werklieden-vereenigingen opgericht. Men had nu kunnen verwachten, dat de Synode van 1916 die kleine vereenigingen zoude hebben aangemoedigd, er op aandringend dat er meerdere werden opgericht. Doch niet alzoo. De Synode die in Juli LL. vergaderde, besloot in deze het volgende:

„Inzake de Labor Unions werden twee rapporten geleverd, een meerderheids- en een minderheids-rapport. Uw Commissie was van oordeel, dat de bespreking van de moeilijkheden tusschen de leden der Commissie in zake de Labor Unions niet op haren weg lag, wijl deze slechts een methode van werken raakt waar de Synode geen belang bij heeft.

Uw Commissie kan geen bevrediging vinden in een der rapporten (bedoeld is waarschijnlijk „in geen der beide rapporten", Red.) evenmin in het besluit van 1904. Zij besloot eindelijk 't volgende aan de Synode voor te leggen:

Met dank aan de broeders, welke in het verleden de kerken geliefd hebben met voorlichting over de Unions, en na inzage van meerderheids- en minderheidsrapport en de instructie van Sheldon, Iowa, en na breedvoerige toelichting van het meerderheidsrapport door Rev. B. Einink, en van het minderheidsrapport door Rev. J. Groen—

adviseert uwe Commissie de Synode:

a. Het synodaal besluit van 1904 in betrekking tot de Unions voorloopig te wijzigen, omdat:

I. Volgens het oordeel uwer Comm. er geen genoegzame gegevens aanwezig zijn om aan te toonen, dat het lidmaatschap der Kerk onvereenigbaar is met lidmaatschap van de zoogenaamd neutrale Unions, tenzij vastgesteld kan worden dat een Union een zonde of zonden reglementeert of in haar doorloopende handelingen betoont de zonde voor te staan.

II. Zoolang men niet tot volkomen zekerheid in deze zaak gekomen is en men het ingenomen standpunt niet kan handhaven, de tegenwoordige „standing" van vele onzer kerkleden als „dragelijk" ongewenscht is.

III. Uit beide rapporten en uit de toelichtingen bleek, dat er een zeer uiteenloopende opvatting bestaat over de solidariteit in den arbeiderskring. Bij sommigen is het de overtuiging, dat leden van de Labor Unions verantwoordelijk zijn voor alle handelingen van zulke Unions of van de foederatie er van, terwijl anderen oordeelen dat zulks niet het geval was.

In dezen kon ook uwe Comm. niet tot volkomen helderheid komen.

Zij adviseert daarom de Synode het volgende:

I. Men wekke alle leden onzer kerken en in het bijzonder onze leiders op, om van dit gewichtig punt een meer bijzondere studie dan voorheen te maken, opdat men onder leiding en voorlichting des Geestes tot eenheid van gedachten moge komen.

c. Met het oog op den tegenwoordigen stand van zaken en als advies aan de arbeiders en werklieden, leden onzer kerken, beveelt uwe Comm. het volgende aan:

I. Indien men gedwongen is aan een zoogenaamd neutrale Union te behooren, ten einde in zijn onderhoud te kunnen voorzien, dan legge men in het midden zijner Union en medearbeiders en werklieden ten allen tijde door woord en daad een krachtige getuigenis af van den Christus Gods toe te behooren en zijn eer te zoeken, en indien men hierin verhinderd wordt, dan breke men met een dergelijke Union;

II. Dat op plaatsen waar zelfstandige Chris-